

KISA KLASİKLER / 7

HENRY DAVID THOREAU

YürümeK

ÇEVİRİ: SELÇUK IŞIK

♥ can
klasik

HENRY DAVID THOREAU

YÜRÜMEK

Can Klasik

Yürümek, Henry David Thoreau
İngilizce aslından çeviren: Selçuk Işık
Excursions

İlk basım (çeviriye kaynak alınan basım): Ticknor and Fields, 1863

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2019

11. basım: Kasım 2022, İstanbul

Bu kitabın 11. baskısı 4000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat Yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Proje asistanı: Seda Yüksel

Kapak illüstrasyonu: Eda Çağıl Çağlarırnak

Baskı ve cilt: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Baha İş Merkezi A Blok

Haramidere-İstanbul

Sertifika No: 12027

ISBN 978-975-07-4081-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750740817

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

HENRY DAVID THOREAU
YÜRÜMEK

DÜŞÜNCE

İngilizce aslından çeviren

Selçuk Işık

♥can

Henry David Thoreau'nun Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Walden, 2022

HENRY DAVID THOREAU, 1817'de Massachusetts, Concord'da doğdu. Harvard Üniversitesi'nden mezun oldu, devlet lisesinde ders vermeye başladı. Öğrencilere fiziksel ceza vermeyi reddettiği için kısa süre sonra istifa etti. Ailesinin kurşunkalem fabrikasında çalışmaya başladı. Amerikan "aşkıncılığı"nın önemli temsilcilerinden Ralph Waldo Emerson'ın yeğenlerine ders vermeye başladı. 1845'te Emerson'ın Walden Gölü yakınlarındaki arazisinde kendine bir baraka inşa ederek orada yaşamaya başladı. Bu deneyimden yola çıkarak 1854'te yayımlanan ve yürümek üzerine bir felsefe metni olma niteliği taşıyan *Walden: Ya da Ormanda Yaşam*'ı kaleme aldı. Meksika-Amerika Savaşı'nı ve köleliğin kaldırılmamasını protesto ederek vergi ödemediği için barakasında tutuklanarak hapse atıldı. Bu deneyimin ardından da, Gandhi'den Martin Luther King'e birçok lideri derinden etkileyen ve siyasi literatüre aynı adlı kavramı kazandıran *Sivil İtaatsizlik* yapıtını yazdı. 1837-1861 yılları arasında kesintisiz tuttuğu günlükleri ölümünden sonra 16 cilt halinde yayımlandı. Bir düşünür, bilim insanı ve doğa gezgini olan yazar 1862'de Concord'da öldü.

SELÇUK IŞIK, 1986 yılında Ankara'da doğdu. Liseyi Çanakkale Fen Lisesi'nde okudu. Marmara Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümü'nü bitirdi. *soL Haber* portalında uzun yıllar çevirmenlik yaptı. İlk çevirisi *Almanya'da Sosyalizm* (Ernie Trory) Yazılama Yayınevi'nden 2014 yılında yayınlandı. Jerome K. Jerome, Paul Anderer, Ernie Trory, Henry David Thoreau, Charles Dickens, Mark Twain gibi yazarların eserlerini dilimize kazandırmıştır.

İçindekiler

Yürümek	11
Bir Kış Yürüyüşü	55
Gece ve Ay Işığı	77

YÜRÜMEK¹

Safi medeni bir özgürlük ve kültürden ziyade Doğa, Mutlak Özgürlük ve Yabanılık üzerine iki çift laf etmek istiyorum. İnsanı bir toplumun üyesinden çok Doğa'nın bir sakini ya da ayrılmaz bir parçası görmekle alakalı söyleyeceklerim. Sözlerimin ucunu sivirtme arzusundayım, belki böylece söylediklerimi etkili kılabilirim; zira yeterince medeniyet savunucumuz var; bu meseleyle vaizler, okul komiteleri ve hatta her biriniz zaten ilgileniyorsunuz.

Hayatım boyunca Yürüyüş sanatını anlamış hepi topu bir ya da iki insanla tanışmışımdır, bildiğiniz yürüyüşe çıkmaktan bahsediyorum. Bu insanlar "Ortaçağ'da ülkeyi dolaşarak Kutsal Topraklar'a, yani Sainte Terre'e gitme bahanesiyle başış toplayan başıboş insanları gören çocukların günün birinde, 'Bakın bir Sainte-Terrer geçiyor,' (bir *Saunterer*, bir Kutsal Toprak yolcusu) diye çılgılığı koparmasından hoş bir biçimde türemiş olan *sauntering*² konusunda deyim yerindeyse özel bir yeteneğe sahiptirler. Her ne kadar öyleymiş gibi yapsalar da yürü-

1. Bu kitabı oluşturan üç metin "Yürümek", "Bir Kış Yürüyüşü", "Gece ve Ay Işığı", yazarın *Excursions* (Gezintiler) adlı deneme derlemesinden alınmıştır. (Y.N.)

2. (İng.) Gezinmek. (Ç.N.)

yüşleri asla Kutsal Topraklar'da son bulmayacak olanlar gerçek birer aylak ve berduşturlar; ancak oraya gerçekten gidenler dediğim gibi olumlu anlamıyla *saunterer*'dir. *Sans terre* kelimesinden kimileri evsiz ve yurtsuz anlamını türetse de aynı kelime olumlu tarafından bakıldığında "belli bir yeri yurdu olmamak ancak her yerde evinde gibi olmak" anlamına da gelecektir.

Başarılı bir *sauntering*'in sırrı da budur. Habire evde pinekleyen bir adam avarenin önde gidene olabilir; ancak *saunterer*, olumlu anlamıyla, inatla denizle buluşacağı en kısa yolu arayarak kıvrıla kıvrıla akan nehirden daha avare değildir. Ben yine de, doğrusunu söylemek gerekirse, en muhtemel türetme olan ilkini tercih ediyorum. Ne de olsa her yürüyüş, içimizdeki Keşiş Pierre'in Kutsal Topraklar'ı Kâfirlerin ellerinden alarak yeniden fethetmemizi vaaz ettiği bir çeşit haçlı seferidir.

Doğru, bizler ödleğ haçlı neferlerinden başka bir şey değiliz; bugünlerde yürüyüşçüler bile sürekliliği olan, gayretli girişimlerde bulunmuyor. Seferlerimiz şöyle bir dolaşp akşam başladığımız yere, aile ocağına geri döndüğümüz gezilerden ibaret. Yürüyüşümüzün yarısı ayağımızı önceden bastığımız yerlerde dolaşmakla geçiyor. Bizler en kısa yürüyüşe bile ölümsüz bir macera yaşama hevesiyle, asla geri dönmemesine atılmalıyız. Mumyalanmış kalplerimizi terk edilmiş krallıklarımıza kutsal birer emanet olarak geri göndermeye hazırlıklı olmalıyız. Annenizi, babanızı, kardeşlerinizi, karınızı, çocuklarınızı ve arkadaşlarınızı terk etmeye ve onları bir daha görmemeye hazırsanız; borçlarınızı ödeyip vasiyetinizi hazırladıysanız, tüm işlerinizi yoluna koyduysanız ve artık özgür bir adamsanız, o halde yürümeye hazırsınız demektir.

Kendi deneyimime gelince, ben ve bazen bana eşlik eden yol arkadaşım kendimizi yeni ya da daha ziyade eski bir sınıfın şövalyeleri olarak düşlemekten keyif alı-

yoruz. *Equestrian* ya da *Chevalier*, *Ritter* ya da *Rider*¹ değil, çok daha kadim ve onurlu olduğuna inandığım bir sınıf bu; Yürüyüşçüler. Süvarilerin kahraman şövalye ruhu şimdilerde Şövalyeler'e değil Gezgin Yürüyüşçüler'e geçmiş gibi görünüyor. Yürüyüşçü artık Kilise, Devlet ve Halk dışındaki bir çeşit dördüncü kuvvet gibidir.

Bu soylu sanatı bu civarlarda adeta bir başımıza icra ettiğimizi duyumsamış olsak da; gerçek şu ki hemşerilerimin çoğu ara sıra yürümeye tıpkı benim gibi istekli olsalar da yapamıyorlar, en azından iddiaları bu yönde. Hiçbir servet bu uğraşın sermayesi olan boş vakti, özgürlüğü ve bağımsızlığı satın alamaz. Bu sermaye ancak Tanrı'nın bir lütfu olarak kazanılabilir. Bir Yürüyüşçü olmak, doğrudan Cennet'ten gelen bir takdiri ilahiyi gerektirir. Bunun için Yürüyüşçü ailesine doğmak zorundasınız. *Ambulator nascitur, non fit.*² Hemşerilerimin bir kısmının on yıl önce yaptıkları yürüyüşleri hatırlayıp bana anlattıkları doğru; bu yürüyüşler sırasında ormanda yarım saatliğine kendilerinden geçecek kadar kendilerini huzurlu hissetmişlerdir; ancak şunu çok iyi biliyorum ki her ne kadar bu seçkin sınıfa ait olduklarına dair iddialar ortaya atsalar da, o gün bugündür kendilerini caddelere hapsetmişlerdir. Ormancı ya da kanun kaçağı bile olsalar, yaşamlarının daha önceki bir evresinin hatırasıyla, ruhlarının bir an için yüceldiğine hiç şüphe yok.

Vardı neşeli sabahına,
O yemyeşil ormanın,
Duydu minik notalarını
Şen şakıyışlı kuşların.

1. *Equestrian* Roma İmparatorluğu'nda, *Chevalier* Fransa'da, *Ritter* Almanya'da, *Rider* ise İngiltere'de süvarilere verilen ad. (Ç.N.)

2. (Lat.) Yürüyüşçü olunmaz, yürüyüşçü doğulur. (Ç.N.)

“Epey vakit geçmiş,”
Dedi Robin geleli
Tek isteğim, tek dileğim
Vurmak ala geyiği.¹

Sanırım dünyevi meşgalelerden tamamıyla uzaklaşarak dağlarda, tepelerde, kırlarda gezinmeye günde en az dört saat –hatta genelde daha da fazla– harcamadan ruh ve beden sağlığımı koruyamam. Aklımdan geçenlerin beş para etmez ya da dünyalara bedel olduğunu düşünebilirsiniz. Bazen tüccarların ve esnafın pek çoğunun sabahtan akşama kadar, sanki bacaklar ayakta dikilmek ya da yürümek için değil de oturmak için yaratılmış gibi bağdaş kurup oturduklarını hatırladığımda, bu insanların bunca zamandır hâlâ intihar etmemiş oldukları için övgüyü hak ettiklerini düşünürüm.

Odamdan bir gün bile çıkmasam pas tutan ben, ara sıra da olsa, saat dört gibi günü kurtarmak için geç bir vakitte, karanlığın gölgeleri çoktan gün ışığına karışmışken kaçamak bir yürüyüşe koyulduğumda bedelini ödeyeceğim bir günah işlemiş gibi hissedirim. İtiraf etmeliyim ki kendilerini haftalar, aylar, hatta ve hatta yıllar boyu mağazalara ve bürolara kapatan komşularımın buna nasıl dayanabildiklerine hayret ediyorum, vurdumduymazlıkları karşısında ise bir şey söylemeye dilim varmıyor. Öğleden sonra saatin üçünde sanki sabahın üçüymüş gibi bir yere tüneyip kalanların mayaları neden yapılmıştır hiçbir fikrim yok. Bonaparte sabah saat üç cesaretinden bahsetmiş bahsetmesine, ama yürekte bağlı olduğu bir garnizonu aç bırakarak yola çıkarma cesaretiyle, günün bu vaktine kadar neşe saçarak pinekleme cesaretinin

1. Geoffrey Chaucer'in yazdığı *Gest of Robyn Hode*'dan alınmış bir balad. (Y.N.)

karşılaştırılacak bir yanı yok. Sabah gazeteleri için çok geç, akşam gazeteleri içinse hayli erken olan bu vakitte, ya da öğleden sonra dört ile beş arasında diyelim, eskimiş, soylu fikir ve heveslerden oluşmuş bir lejyonun, cadde- nin diğer ucundan duyulan bir patlamayla dört bir yana dağılmamış olmasına hayret ediyorum. Şeytan kendi ya- rasına ancak böyle merhem olabilir.

Hele erkeklerle kıyaslandığında, eve daha fazla hap- sedilen kadın kısmı buna nasıl katlanıyor hiç aklım almı- yor; gerçi birçoğunun pek de katlanmadığına dair sağlam şüphelerim var. Bir yaz öğleden sonrasının erken vakitle- rinde, kasabanın tozunu elbiselerimizin eteklerinden sil- keleyerek sahiplerinin dinginliğine bürünmüş Dorik ya da Gotik cepheli evlerin önünden alelacele geçerken, yol arkadaşım bu evlerin sakinlerinin bu saatte yataklarında mışıl mışıl uyuduklarını kulağıma fısıldıyor. İşte böyle anlarda bir dakika bile uyumadan sonsuza kadar dimdik ayakta durarak uykuculara göz kulak olan mimarının o ihtişamına ve güzelliğine minnettar kalıyorum.

Meselenin mizaçla ve onun ötesinde yaşla yakından ilgili olduğuna şüphe yok. Bir adam yaşlandıkça tüm gün evde pinekleme ve ev işleriyle uğraşmaktaki mahareti artar. Ömrünün sonbaharı yaklaştıkça alışkanlıkları da yavaş yavaş karanlığa gömülür, öyle ki güneş batmadan hemen önce, nihayet saklandığı yerden çıkarak ihtiyacı olan tüm yürüyüşü yarım saate sıkıştırır.

Gelgelelim benim bahsettiğim yürüyüşün hastalara belli saatlerde ilaç niyetine verilen ağırlık çalışmak ya da sandalyede sallanmak türü egzersizlerle ilgisi yoktur; gün- nün atılımının ve serüveninin bizzat kendisidir. Egzersiz yaparsanız yaşam pınarlarını aramaya çıkın. Henüz keşfetmediği uzak kırlarda o pınarlar köpürürken, sağlığı için ağırlık kaldıran bir adam düşünün.

Dahası, yürürken geviş getirdiği söylenen tek yaratık

olan deve misali, derinlemesine düşünerek yürümelisiniz. Hizmetçisine efendisi Wordsworth'un¹ çalışma odasını soran gezginin birine kadın şöyle cevap verir: "Kütüphanesi burası ama çalışma odası bu kapıların ardında."

Kapıların ardında, güneşin altında rüzgârı soluyarak yaşamak hiç kuşku yok ki insanın karakterini bir miktar kabalaştıracak, tıpkı ağır işçiliğin ellerin narinliğinden çalması gibi, doğamızın daha ince niteliklerinin üzerinde kalınca bir üst deri oluşmasına neden olacaktır. Öte yandan evde kalmak ise elleri yumuşak, pürüzsüz ve narin kılarken, buna kimi etkilere karşı hassasiyetin artması eşlik eder. Güneş biraz daha az parlayıp rüzgâr üzerimizde biraz daha az estiğinde, belki de entelektüel ve ahlaki gelişimimiz açısından bazı etkilere karşı daha hassas olmamız gerekiyordu; hiç şüphesiz kalın ve ince deriyi hakıyla oranlamak da önemli. Fakat bana göre o ölü deri çabucak düşecek, doğal ilaç ise gecenin güne, kışın yaza, düşüncenin deneyime dönmesindeki oranda bulunacak. Düşüncelerimizde gün ışığı ve havanın etkisi de o ölçüde artacak. İşçilerin nasır tutmuş elleri haysiyetin ve kahramanlığın zarif dokusuna aşınadır, dokununca yürekleri titretir, aylaklığın cansız parmakları, o ellerin yerini tutamaz. Emegın nasırlı ellerinden ve güneş yanığı yüzünden uzakta, tüm gün yatakta yatıp kendini arınmış sanmak düpedüz kendini aldatmaktır.

Yürüdüğümüzde ayaklarımız bizi doğal olarak kırlara ve ormanlara götürür. Sadece bir bahçede ya da ağaçlık yolda yürüseydik halimiz ne olurdu? Bazı filozoflar bile, ormanlara gitmedikleri için ormanları ayağına getirtme ihtiyacı hissetmiştir. Öyle ki "Platon, Akademia'sının geniş yürüyüş yollarının iki yanına ağaçlar ekmiş,"

1. William Wordsworth (1770-1850): Dostu Samuel Taylor Coleridge'le birlikte yazdıkları *Lirik Baladlar*'la, İngiliz romantizminin temellerini atan şair. (Y.N.)

açık havada revakların altında *subdiales ambulationes*¹ gerçekleştirmişlerdir. Tabii şayet adımlarımız bizi oraya götürmüyorsa ayaklarımızı sürüyerek ormana gitmek faydasız bir uğraştır. Bir mil yol teperek bedenimi ormana attığımda ruhum orada değilse eteklerim tutuşuverir. Öğleden sonra yaptığım yürüyüşlerde sabahki uğraşlarımı ve topluma olan yükümlülüklerimi aklımdan çıkarma hevesindeyimdir. Gelgelelim bazen de kasabayı öyle kolay kolay üstümden silkip atamam. Kafamı kimi meseleler kurcalar durur ve hislerim kötürümleşir, artık bedenimle ruhum aynı yerde değildir. Yürüyüşlerimde, hislerime geri dönmeye can atarım. Ormanla alakasız şeyler düşüneceksem ormanda işim ne? Kendimi, hayırlı deneni işlere gömülmüşken bulduğumda bile kişiliğimden şüphe ederim ve bir ürperti alır beni.

Yaşadığım muhit pek çok güzel yürüyüşlere imkân sağlıyor; ve yıllardır neredeyse her gün, hatta bazen birkaç gün aralıksız yürüsem de, göreceğim halen tükenmiş değil. Yepyeni bir manzara büyük bir mutluluk kaynağı demek ve ben bunu neredeyse her öğleden sonra tadıyorum. İki ya da üç saatlik yürüyüşler, görmeyi hiç ummadığım tuhaf bir diyara sürükler beni. Yeri gelir, daha önce hiç görmediğim basit bir çiftlik evinin yanında Dahomey kralının toprakları hiç kalır. Doğrusu on mil yarıçapındaki bir halkanın ya da öğleden sonra yapılan bir yürüyüşün sınırları içinde kalan manzaranın sunduğu imkânlarla, insan ömrünün yetmiş yılının sundukları arasında keşfedilmeyi bekleyen bir çeşit uyum söz konusudur.

Günümüzde evler inşa eden, ormanları ve koca koca ağaçları kesip biçen insanların ilerleme adını verdikleri bu şeyler manzarayı düpedüz çirkinleştiriyor ve onu

1. (Lat.) Keyif dolu yürüyüşler. (Ç.N.)

günden güne daha yavan ve değersiz hale getiriyor. Ah keşke bir halk ormanları tutuşturmak yerine çitlerini yakabilse! Yarısı yakılıp kül edilmiş çitler gördüm, kırım ortasında çitlerin uçları yok olup gitmişti ve gözü dünya malından başkasını görmeyen pintinin biri, yanına aldığı kadastrucuyla birlikte arazisinin sınırlarını arıyor; cennet ayağına gelmişken etrafında mekik dokuyan melekleri görmeyip bu yeryüzü cennetinin ortasında çitini çakacağı eski bir kazık çukuruna bakınıyordu. Tekrar baktım ve onu cehennemi andıran bir bataklığın ortasında, etrafı cehennem zebanileriyle kuşatılmış halde gördüm, üstelik arazisinin sınırlarına, yani kazığın çakılı olduğu yerdeki üç küçük taşta da ulaşmıştı, daha yakından baktığımdaysa kadastrocunun şeytanın ta kendisi olduğunu fark ettim.

Kendi kapımın önünden başlayıp bir tek evin yanından bile geçmeden, vizon ve tilkilerin yollarından başka bir yere sapmaksızın, önce bir nehrin, ardından da derenin kıyısından ve nihayet çimenliklerin oradan orman tarafına doğru on, on beş, yirmi, hatta millerce yolu rahatlıkla yürüyebilirim. Bu civarlarda, kimselerin yaşamadığı dönümlerce arazi vardır. Birçok tepeden medeniyeti ve insanların ta uzaklarda mesken edindiği yerleri görebilirim. Çiftçiler ve elde ettikleri mahsuller, dağ sıçanlarının saklandığı oyuklar kadar bile belirgin değil neredeyse. İnsanlar ve meşgaleleri kilise, devlet, okul, ticaret, alım satım işleri, imalat, tarım, hele ki tüm ürkütücülüğüyle politika; bunların tabiatta ne denli az yer kapladığını anladığıma o kadar memnunum ki. Politika kim ne derse desin dar bir alan ve ona çıkan yollar ondan da dar. Kimi zaman gezginleri oraya yönlendiririm. Eğer politik dünyaya gidecek olursanız o şanslı yolu takip edin, piyasanın kurdu olmuş şu herifin peşinden ayrılmayın, bırakın yürürken kaldırdığı toz gözlerinizi yaksın, doğrudan oraya

varırsınız; nihayetinde politikanın bu dünyada kapladığı alan belli. Nasıl ki ormana giderken bir fasulye tarlasının yanından geçip gidiyorsa ve aklımda oradan hiçbir şey kalmıyorsa, politika da benim için öyledir. İnsanlığın bir yıldır ayak basmadığı, dolayısıyla politikadan eser kalmamış bir kara parçasına bir buçuk saat içerisinde ulaşabilirim; öyle ya politika dedikleri insanın içine çektiği sigara dumanı gibidir.

Kasaba [*village*] yolların kendisine meylettiği yerdir; göle dökülen akarsular misali anayollar da bir bir yayılarak kasabalarına kavuşur. Kasaba bir gövdeyse yollar da elleri ve kollarıdır; gezginler içinse üç ya da dört yol ağzının kesiştiği bir geçiş noktası, bir uğrak yeridir. Kelime Latince yol anlamına gelen *via*'dan, daha da eskilere gidecek olursak *ved* ve *vella*'nın bileşimi olan *villa*'dan türemiştir; Varro¹ ise kelimeyi taşımak anlamına gelen *veho*'dan türetmiştir, çünkü *villa* bir şeylerin bir yerden başka bir yere taşındığı uğrak yeridir. Geçimini taşımacılıkla sağlayan kimselere *vellaturam facere* denir. Latince sözcük *vilis* ile dilimizdeki *vile*, keza *villain* kelimelerinde de benzer bir türetme göze çarpar. Bu anlattıklarım, bize kasabalıların ne menem bir yozlaşmaya meyilli olduğu konusunda fikir verir. Kendileri şuradan şuraya gitmedikleri halde, yanı başlarında ya da az ötede sürüp giden yolculuklardan bitap düşmüşlerdir.

Bazısı hiç yürümez; bazısı anayollarda yürür, kimileri de arsalarda dolaşır. Yollar atlar ve işadamları için yapılmıştır. Bense yollarda öyle pek gezinmem, çünkü meyhaneye, bakkala, ahıra ya da ambara yetiştirme telaşında değilimdir. Yolculuk etmeye hazır sağlam bir atı andırdığım söylenebilir ama bir binek atı olmayı tercih etmezdim

1. Marcus Terentius Varro (MÖ 116-MÖ 27): Romalı yazar ve âlim. (Y.N.)

doğrusu. Manzara ressamı, bir yolu belirginleştirmek için insan figürlerinden faydalanır. Benim silüetiminse o ressamın işine yaramayacağı kesin. Ben doğaya Manu, Musa, Homeros, Chaucer gibi eski peygamber ve şairlerin izinden yürüyerek giderim. Siz istediğiniz kadar oraya Amerika deyin, ama maalesef varacağım yer ne Amerigo Vespucci ne Kolomb ne de başkasının keşfettiği bir yerdir. Buranın daha esaslı tasviri okuduğum sözümona Amerika tarihi kitaplarında değil, mitolojide bulunur.

Bununla birlikte bir elin parmağını geçmeyen öyle eski yollar vardır ki, sanki bizleri sürükleyip getirdikleri yerde bir anda solukları kesilmiş de devam edememiş gibidirler; bu yollara ayak basmak faydalı olabilir. Mesela artık Marlborough'ya gitmediğinden adım gibi emin olduğum şu Eski Marlborough Yolu. Burada o yol konusunda sözlerimi sakınmayı düşünmüyorum, çünkü öyle zannediyorum ki bu yollardan her kasabada bir ya da iki tane vardır.

ESKİ MARLBOROUGH YOLU¹

Vaktiyle servet için toprağı kazıp,
Avuçlarını yalayıp durdukları yerde;
Geziniyor Martial Miles
Tek başına şimdilerde
Ha bir de Elijah Wood,
Korkarım fenalık peşinde;
Hele birisi var ki
Namı Elisha Dugan
Yaradılışı pek vahşi,
Keklik ve tavşanlara

1. Şiiri Thoreau yazmıştır. Marlborough Yolu, Concord'daki eski Carlisle Yolu'na verdiği isim olabilir. (Y.N.)

Tuzak kurmaktan başka
Yoktur başka bir derdi,
Yaşar gider bir başına
Yakın durur avına;
Kalmaz asla dert tasa
Doldurunca midesini boyuna

Bahar kanımı kaydattığında
Dolar içim yolculuk aşkıyla
Çakıllar canımı acıtır
Eski Marlborough Yolu'nda

Bu yolu onarmazlar
Çünkü kalmadı aşındıranlar
Bizde yaşam böyledir
Derler Hıristiyanlar¹

Yoktur kimse bu yoldan
Buyuran içeriye
Geçer yalnız konuk olan
İrlandalı Quin'e

Her an sapılmayı bekleyen
Uzak diyarlardaki bir yönden
Bu yol başka nedir ki?
Bu yol başka nedir ki?

İşaret levhaları büyük ve taştan
Geçen yok oysa bu yoldan;
Kasabaların anıt mezarları
Tepelerinde yazılı kralların adları,

1. İsa Peygamber'in sözlerinden biri. "Yol, gerçek ve yaşam benim." Yeni Ahit, "Yuhanna", 14:6. (Y.N.)

Değer gidip görmeye
Belki bir gün bu yere

Merak eder dururum;
Bu hükümdar kim idi?
Nasıl ya da ne vakit
Hangi seçkinle bir olmuş
Bunca taşı dikmişti
Gourgas¹ yoksa Lee² mi?
Clark³ ya da Darby⁴ mi?

Ne de büyük bir uğraş
Ebediyete göz diken;
Oysa hepsi bomboş,
Dümdüz tabletler taştan ,

Bir gün bir gezgin figan eder
Ve yazdığı tek bir satırda
Altı üstü hepsi mezar der
Bir başkası okur da
Kendi ruhunu bilir

Var bir iki satır serde
Aynı gerçeği haykıran
Memleketin her yerine

1. Yunan filozof Gorgias'un isminden türetilmiştir. (Y.N.)
2. Robert Edward Lee (1807-1870): Amerikan İçsavaşı sırasında Konfederasyon Ordusu'nun komutanı. (Y.N.)
3. Sözü geçen kişi, Amerikalı kâşif, teğmen ve Kuzey Amerika'nın iç kesimlerini keşfeden William Clark ya da onun Amerikan Bağımsızlık Savaşı kahramanı subay ve milis kardeşi George Rogers Clark olabilir. (Y.N.)
4. Sözü geçen kişi, Severn Nehri üzerine ilk metal köprüyü kuran İngiliz mühendis Abraham Darby ya da Plymouth Tarikatı'nı kuran İngiliz-İrlandalı incil öğretmeni John Nelson Darby olabilir. (Y.N.)

19. yüzyıl Amerika'sının önemli entelektüellerinden, ilk çevreci aktivist diyebileceğimiz Thoreau'nun Excursions (Gezintiler) adlı yapıtından seçtiğimiz birbirini tamamlayan üç denemesi "Yürümek", "Bir Kiş Yürüyüşü", "Gece ve Ay Işığı" ayrıntı ustası bir münzeviden yürümenin felsefesi üzerine bir ders. Yürüyüşü fiziksel bir eylemden çok soylu bir sanat, kişinin içsel dünyasında gerçekleştirdiği yabancı bir gezinti olarak nitelendiren yazar, bir yandan da kapitalizmin "medenileştirdiği" insanların doğayla ilişkilerine keskin eleştiriler yöneltiyor. Doğanın donanımlı, tarafsız bir öğretmene dönüştüğü bu metinlerde okuru dingin bir kiş sabahına uyandırıp bir kutup gününde ormanın içinden, donmuş nehirlere, kuytu vadilere, buz tutmuş çayırlara, düşman filolarıyla çarpışan aya, kısacası kendi deyimiyle "İkel bir çağın saflığı"na doğru bir gezintiye çıkarıyor.

"Doğanın farklı itkiler üflediği biridir o, ki sanırım bunların arasında bazı gizleri de var."

Virginia Woolf

#dünyaklasikleri #amerikanklasikleri #yürümeninifelsefesi #dişarısı
#sessizlik #yaban

Kapak illüstrasyonu: Etil Çaplı Çiğdemlik

 can

can yayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) can yayinlari

düşünce

ISBN 978-975-07-1083-7

9 789750 740817